

Sosnovskio toksiškumas

Pastaraisiais dešimtmečiais gausėjant neprižiūrimų laukų, pakelių ir dykviečių, beveik visoje mūsų šalies teritorijoje išplito kenksmingas svetimžemis augalas **Sosnovskio barštis** (*Heracleum sosnowskyi*).

Tarp savo gentainių išpūdingu dydžiu išsiskiriantis *Sosnovskio barštis* į Lietuvą sovietmečiu buvo atvežtas iš Kaukazo. Suvešėję augalai nustelbia visą kitą augaliją, be to jie subrandina tūkstančius lengvai platinamų sėklų. Nupjovus augalas nesunyksta, o vis atželia iš likusių žemėje šaknų, kol galų gale subrandina sėklas.

Kadangi augalas išaugina labai daug žaliosios masės, iš pradžių bandyta jį naudoti silosui gaminti. Dėl egzotiškos išvaizdos ir didelio aukščio *Sosnovskio barštis* patraukė ir sodininkų dėmesį – jį imta auginti kaip dekoratyvinį augalą prie sodybų, kolektyviniuose soduose, kapinėse. Tačiau netrukus paaiškėjo, kad šis augalas ne tik, kad netinka pašarui, bet net gali sukelti pavojų žmonių ir gyvulių sveikatai.

Pastebėta, kad *Sosnovskio barštis* visai neišrankus – jam tinka dykvietės, pakelės, pamiškės, paupiai, sąvartynai, pelkės, miškai. Jau įžengė ir į dirbamos žemės plotus. Salierinių šeimos augalas išbujuoja net iki 3 – 4,5 metro aukščio. Šaknis jo labai stipri – apie 10 centimetrų skersmens. O stiebą kartais galima apglėbti tik abiem rankomis. Vasarą augalas suformuoja išpūdingus skėčius – žiedynus, turinčius nuo 30 iki 150 stipinų.

Pražysta baltais ar šiek tiek rausvais žiedais, o nužydėjęs „skėtukuose“ subrandina skeltavaisius ir maždaug 4 metrų spinduliu išmėto daugybę sėklų. Šis procesas trunka nuo rugsėjo iki gruodžio mėnesio. Smulkesnis augalas paskleidžia apie 20 tūkst., o stambesnis – net apie 100 tūkst. vislių sėklų. Šias dar išnešioja vėjas, pūgos. Todėl kartais buvusi mažytė *Sosnovskio barščiu* salelė per metus gali pailgėti net 10 metrų.

Poveikis:

Sosnovskio barščio visos augalo dalys kaupia daug aktyvios medžiagos *furanokumarino*. Saulėje ir ultravioletinėje šviesoje *Sosnovskio barščio* sultys patekusios ant neapsaugotos odos sukelia sunkius odos uždegimus ir nudegimus. Iš pradžių oda parausta, niežti, skauda. Per 48 val. susiformuoja nudegiminės vandeningos pūslės, kuris plyšusios virsta ilgai negyjančiomis žaizdomis ir palieka tamsias dėmes net keletą metų. Patekus sultims į akis sukeliamas laikinas ar net ilgalaikis aklumas. Nurijus galimas burnos gleivinės dirginimas, seilėtekis, virškinamojo trakto pažeidimas.

“*Sosnovskio barščio* naikinimas” yra 2007–2013 m. kaimo plėtros programos veikla.

Programos tikslas – sustabdyti *Sosnovskio barščių* plitimą, šalinant pavojų žmogui ir gyvuliams apsinuodyti ar kitaip nukentėti. *Sosnovskio barščių* naikinimui gali būti pasitelkiami visi būdai, tiek mechaniniai, tiek cheminiai.

Patarimai gyventojams:

- Griežai vengti kontakto su šiuo augalu.
- Vilkėti apsauginiais drabužiais (t.p. akių apsauga), jei kontaktas neišvengiamas.
- Naikinant reikia vilkėti neperšlampamus drabužius, dėvėti pirštines.
- Patekusias ant odos sultis būtina nedelsiant nuplauti vandeniu su muilu.
- Svarbu pasitarti su gydytoju, net jei ant odos ir nepastebėjote pažeidimų.
- Nudėgimas gali išryškėti ne iš karto, o po 2–3 dienų. Pažeistą vietą patariama patepti bet kokia priemone nuo nudėgimų, laikyti uždengtas – saugoti nuo galimo infekcijos patekimo, saugoti nuo saulės keletą dienų.
- Esant sunkiems odos pažeidimams gali prireikti hospitalizacijos.
- Iškilus klausimams, rekomenduojama visą parą kreiptis į Ekstremalių sveikatai situacijų centro *Apsinuodijimų kontrolės ir informacijos biurą* telefonu: **(8 5) 236 2052**.

*Informaciją parengė
Sveikatos apsaugos ministerijos Ekstremalių sveikatai situacijų centro
Apsinuodijimų kontrolės ir informacijos biuras*